

Fjármála- og efnahagsráðuneytið
Arnarhvoll við Lindargötu
101 Reykjavík

Reykjavík, 5. mars 2026

Efni: Umsögn um drög að frumvarpi til laga um breytingu á lögum um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða, nr. 129/1997 (fjárfestingarheimildir lífeyrissjóða) (mál nr. S-52-2026)

Samtök atvinnulífsins (hér eftir SA eða samtökin) hafa tekið til umsagnar drög að frumvarpi um breytingar á lögum um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða, nr. 129/1997. Meginefni breytinganna er aukið vægi skynsemissreglu við eigna- og áhættustýringu lífeyrissjóða og að sama skapi verði dregið úr vægi magnbundinna takmarkana. Aðilar vinnumarkaðarins, ASÍ og SA, taka undir sjónarmið um aukið vægi skynsemissreglu líkt og komið fram í umsögn aðila þegar málið var á áformastigi.

Pá eru aðilar einnig einhuga um mikilvægi þess að staðinn sé vörður um stjórnskipan lífeyrissjóða og að frjálsir kjarasamningar um málefni lífeyrissjóða séu virtir. Þannig leggja aðilar vinnumarkaðarins áherslu á að frjálsir kjarasamningar séu virtir, þar á meðal það stjórnskipulag lífeyrissjóða sem mótað hefur verið á grundvelli þeirra.

Athugasemdir um einstök ákvæði

Ný 5. mgr. 34. gr. um starfsmann sem sinni ráðgjöf til stjórnar um fylgni við lög og stjórnvaldsfyrirmæli

Í drögum að frumvarpi er lagt til að lífeyrissjóðum verði skylt að hafa sérstakan starfsmann sem er hæfur til þess að annast ráðgjöf til stjórnar er viðkemur fylgni við lög um lífeyrissjóði og stjórnvaldsfyrirmæli sem sett eru á grundvelli þeirra ásamt því að meta áhrif lagabreytinga á starfsemi lífeyrissjóða.

Starfsemi lífeyrissjóða grundvallast á fjölmörgum lögum og vandséð er að einn tiltekinn starfsmaður geti borið ábyrgð á að meta áhrif allra lagabreytinga sem kunna að hafa áhrif á starfsemi lífeyrissjóða. Sú ábyrgð hvílir sameiginlega á stjórn lífeyrissjóðs.

Nýr 5. töluliður 1. mgr. 36. gr. um áhrif fjárfestinga á UFS þætti

Í frumvarpsdrögunum er lagt til að nýtt ákvæði um UFS þætti leysi af hólmi fyrra ákvæði um siðferðisleg viðmið í fjárfestingum. Byggir tillagan á ákvæði laga um starfstengda eftirlaunasjóði sem hafa verið innleidd hér á landi sem hluti af EES samningnum. Hafa lögin þó takmarkað gildi hér en íslenskir lífeyrissjóðir eru ekki taldir falla undir skilgreiningu á starfstengdum eftirlaunasjóðum.

Strangt til tekið felur ákvæðið í sér vissa gullhúðun á grundvelli þess að um er að ræða útvíkkun á gildissviði IORP II til íslenskra lífeyrissjóðalöggjafar. Aftur á móti getur verið skynsamlegt að innleiða heimildina þar eð hún afnemur skyldu til sambærilegrar stefnu um siðferðisleg

viðmið við fjárfestingar. Þannig getur ákvæðið gefið lífeyrissjóðum aukið svigrúm til að móta eigin nálgun á UFS þætti í tengslum við sínar fjárfestingar.

Á hinn bóginn má velta því upp hvort kvaðir um almenna stefnu um siðferðisleg viðmið í fjárfestingum eða heimild til að láta UFS þætti hafa áhrif á fjárfestingar megi túlka sem eftirgjöf af frumskyldu lífeyrissjóða – að ná bestu mögulegu ávöxtun á fjármunum sjóðfélaga.

Samtökin leggja áherslu á það grundvallarhlutverk lífeyrissjóða að ná sem mestri ávöxtun á fjármuni sjóðfélaga að teknu tilliti til áhættu. Beri að túlka framangreint ákvæði um UFS þætti með þeim hætti að það geti undir engum kringumstæðum vegið að því grunnhlutverki má að sama skapi spyrja hvort þörf sé á sérreglu um UFS enda feli meginhlutverk lífeyrissjóða í sér að horfa til UFS áhættu þar sem það á við. Í öllu falli er það mat samtakanna að gagnlegt væri að skerpa á því í greinargerð að þrátt fyrir framangreint ákvæði megi það ekki koma niður á sjónarmiðum um bestu mögulegu áhættuvegna ávöxtun fjármuna í vörslu lífeyrissjóða.

Breytingar á 7. mgr. 36 gr.

Gert er tillaga um að hámarkseign lífeyrissjóða í einstaka félögum eða verkefnum verði ekki lengur bundin við 20% nema í þeim tilvikum þar sem um ræðir félög sem skráð eru á skipulegan markað. Efnislega taka samtökin undir markmið breytinganna að rýmka skilyrði fyrir fjárfestingum í óskráðum félögum. Aftur á móti telja samtökin að breytingin ætti einnig að ná til skráðra félaga og taka undir þau sjónarmið sem komið hafa fram í umsögn Nasdaq Ísland. Í öllu falli þyrfti að tryggja að lífeyrissjóðum verði ekki skylt að grípa til ráðstafana til úrbóta ef að breytingar á gengi fjármálagerðinga, fasteigna eða íslensku krónunnar leiða til þess að fjárfestingar þeirra fara fram úr leyfilegum mörkum s.s. vegna lækkunar á hlutafé félaga eða við skráningu á markað.

Virðingarfyllst,

f.h. Samtaka atvinnulífsins

Ísak Einar Rúnarsson